

12.zář – Svátek Jména Panny Marie

Jméno Maria (Mirjam) bylo u Židů hodně rozšířené a vzhledem k tomu, že je to jméno Ježíšovy matky, stalo se bezpochyby nejrozšířenějším jménem i v křesťanském světě. Dává se nejen ženám, ale jako druhé jméno i mužům: Karel Maria, Jan Maria... Jako ženské jméno má mnoho zdobnělin. O tom, co toto jméno vlastně původně znamenalo, existuje mnoho hypotéz. Některé z nich, např. středověký výklad „stella maris“, nemají žádné vědecké opodstatnění. Dnes panuje shoda o tom, že jméno Maria může vycházet ze tří možných významů: „paní“, „milovaná“ nebo „vyvýšená“. Z pohledu dějin spásy je Maria nazývána *Kecharitómené*, neboť tak ji při zvěstování pozdravil anděl. Toto slovo znamená „naplněná milostí“ či „předmět nezasloužené milosti“ Boží – vždyť našla milost u Boha, nebo také „milostí proměněná“. Ve zprávě o zvěstování je *Kecharitómené* použito jako Mariino nové jméno.

Jménu Panny Marie je zasvěceno mnoho kostelů a nesou ho i různá sdružení. Liturgie uctívá Mariino jméno památkou, jež se slaví dne 12.zář. Dnes je Mariin jméno zasvěcena jedna mše v mariánském misále (1986). Při této mši je Bůh Otec veleben za „Mariino jméno“, tedy za osobu Ježíšovy Matky a za její úlohu v dějinách spásy. Jméno Panny Marie je slavné proto, že je stejně jako jméno Juditino „tak vznešené, že v ústech lidu bude navždy jeho chvála“. Je rovněž svaté, poněvadž označuje ženu „naplněnou milostí“, která počala a přivedla na svět Božího Syna. Je to i jméno naší matky, kterou nám věřícím Kristus umírající na kříži zanechal, abychom se mohli těšit „sladkostí jejího jména“. Je to i jméno poskytující ochranu, protože křesťanský lid „ji vzývá jako Matku, vzhlíží k ní

v nesnázích jako k zářící hvězdě a hledá u ní bezpečné útočiště“.

O Marii z Nazareta víme jen ze zpráv zaznamenaných ve čtyřech evangeliích. Ta jsou však zcela soustředěna na učení Ježíše Krista a o Marii se zajímají jen v souvislosti s jeho příchodem na svět. V Novém zákoně jsou zmínky o Marii obsaženy ve 153 verších. To není mnoho, ani málo: svatopisci vedení Duchem svatým představili Marii a její místo v dějinách spásy podle svého soudu dostatečně.

Nejstarší nám známé důkazy úcty k Ježíšově matce jsou dva řecké nápisy ze 2.-3.století, které při vykopávkách v letech 1955-1956 objevil františkánský archeolog Bagatti v Nazaretě na místě, kde se podle tradice událo zvěstování. První z nich je vlastně andělovo pozdravení, k němuž je připojeno Mariino jméno, a na tomto posvátném místě nemůže jít o nic jiného než o invokaci. Druhý nápis pochází od zbožné poutnice, která ujišťuje, že Marii či jejímu obrazu vzdala úctu.

První modlitbou k Panně Marii je *Pod ochranu tvou*, modlitba známá z byzantské, koptské, ambroziánské a římské liturgie, o jejíž starobylosti se dlouho nevědělo. Slavný papytus 470 z John Rylands Library v Manchesteru, nalezený v Egyptě, o němž papyrolog Lobel prohlásil, že pochází nejpozději ze 3.století, obsahuje řecký text krátké modlitby tohoto znění: „Do tvého milosrdenství se utíkáme, Boží rodičko. Neodmítej naše prosby v našich potřebách, ale vysvobď nás z nebezpečí, přečistá a nejvyšší požehnaná“.

Pátráme-li po příčinách, které vedly k uctívání Panny Marie, zjišťujeme, že základním prvkem mariánské úcty je posvátno, jež Marii v očích věřících obklopuje. Vědomí Mariiny přítomnosti uprostřed věřících je ještě posíleno jejími zjeveními. Zjevila se např. mladému biskupovi Řehoři Divotvůrci (zemřel asi roku 270). Když jednou Řehoř v noci nemohl spát a přemýšlel o věroučných otázkách, a především o tajemství Nejsvětější Trojice, uviděl apoštola Jana a pak „jinou postavu proti němu, která se objevila už o něco dříve. Byla to žena, jejíž krása nemá v lidském rodě rovnou“. Matka Páně pak Jana vybídla, „aby mladíkovi vysvětlil tajemství pravé víry“.

Mariánský kult se vyvíjel po celá staletí jako výraz úcty a lásky věřících k Panně Marii a jako výraz touhy následovat jejího příkladu. Maria zaujímal v křesťanství stále významnější místo, a to jak v srdcích věřících, tak i církevních institucích, až se stala přímo jeho představitelkou, částí a zároveň celkem, v němž se jako v zrcadle odráží celý obsah víry i celá církev a společnost – jedním slovem celá kultura.

V teologii postupem času dozrála čtyři mariánská dogmata: první, vyhlášené na českém koncilu (431), přiznává Marii titul *Theotokos* – Matka Boží; druhé, vyhlášené na lateránském koncilu (649), definuje Mariino ustavičné panenství; třetí, týkající se Mariina neposkrvněného početí, bylo nejdříve předmětem ostrých názorových sporů a zápasů a po vyřešení sporných teologických otázek bylo vyhlášeno papežem Piem IX. v roce 1854; a konečně čtvrté o nanebevzetí Panny Marie s duší i tělem definoval papež Pius XII. roku 1950.